

Deelleergang lettergroepwoorden

Bij de overgang van het aanvankelijk naar het voortgezet spellen wordt meestal gestart met het aanleren van vaste lettercombinaties (letterclusters) b.v. woorden met -eer. Deze woorden met vaste letterclusters noemen we lettergroepwoorden. Om deze lettergroep goed te onthouden worden regels/geheugensteuntjes aangeboden. Deze lettergroep moeten de leerlingen in meerdere woorden (auditief) leren herkennen en ze moeten vertrouwd raken met de schrijfwijze.

De opbouw van het programma per categorie is als volgt:

- er wordt gestart met een instapdictee
- daarna volgen oefeningen om woorden uit de categorie te herkennen (auditief en visueel)
- daarna volgt instructie over de aanpak van deze categorie en start het gebruik van het steunkaartje
- daarna volgen oefeningen met de desbetreffende categorie op éénlettergrepig niveau, wat wordt afgesloten met een controledictee
- bovengenoemde cyclus wordt herhaald op meerlettergrepig niveau
- na oefening is toepassing, tijdens de lessen in de klas, noodzakelijk. Zie hiervoor het onderdeel: "Aanwijzingen voor gebruik in de klas".

Welke spellingcategorieën behoren bij de lettergroepwoorden?

Het gaat hierbij om de volgende categorieën:

- woorden met -eer, -oor, -eur
- woorden met -aai, -ooi, -oei
- woorden met -eeuw, -ieuw, -uw
- woorden met -ng, -nk
- woorden met kleeftletters (b.v. -rk, -lf, -lk, -lp)

Werkwijze

1. *Instapdictee*

Er wordt gestart met een instapdictee. Het doel is om na te gaan of oefening van deze categorie nodig is, of dat deze spellingcategorie op dit niveau beheerst wordt. Tevens dient dit resultaat als vergelijkingspunt voor de score op de controledictees.

Afname: het dictee wordt onvoorbereid afgenomen. Bied het woord aan in een zin en laat alleen het woord opschrijven.

Beoordeling: het instapdictee bestaat uit 14 woorden waarvan er 4 niet tot de te oefenen categorie behoren. Deze 4 woorden tellen niet mee in de beoordeling. Van de overige 10 woorden moet 80% goed geschreven worden om van voldoende beheersing te kunnen spreken.

Blijkt uit het dictee, dat deze spellingcategorie beheerst wordt, dan zijn er 2 mogelijkheden:

- a. er wordt gestart met het tweede gedeelte van deze categorie (de meerlettergrepi-ge woorden).

- b. als er in de klas te veel fouten gemaakt worden in deze categorie kan het betreffende steunkaartje gebruikt worden.
2. *Probleemherkenning* van de categorie.
Middels auditieve oefeningen moeten de leerlingen de categorie herkennen. Dit gebeurt door woorden of plaatjes aan te bieden, waartussen woorden voorkomen uit de te oefenen categorie. Als deze woorden voorkomen, moet de leerling via aankruisen dit kenbaar maken.
Ook d.m.v. visuele oefeningen moeten de leerlingen de categorie herkennen. Het gaat om geschreven woorden of een tekst, waartussen de betreffende woorden gezocht moeten worden. De leerling onderstreept de woorden.
De herkenning van de categorie is belangrijk en gebeurt nog zonder aanbieding van een regel of grondwoord. Het gaat om herkenning op het gehoor of het gezicht. Deze fase is een belangrijke in het leren werken volgens een goede spellingstrategie en mag daarom best wat tijd kosten. Ook verdient het aanbeveling deze fase tijdens de spellingmomenten in de klas extra te oefenen.
3. *Aanpak* van de spellingcategorie.
De lettergroep wordt aangeboden met het bijbehorende regeltje/geheugensteuntje en toegelicht met enkele voorbeelden. De woorden van het instapdictee en de herkenningsoefeningen kunnen hierbij gebruikt worden.
De lettergroep met het regeltje zijn terug te vinden op de groeikaart. Deze groeikaart bevat uiteindelijk alle orthografische kennis die de leerling tijdens deze spellingstrategie wordt aangeboden. Zolang deze kennis nog niet geautomatiseerd is, kan de groeikaart dienst doen als een extern geheugen. Het desbetreffende steunkaartje wordt tevens geïntroduceerd en ingevuld (voor de werkwijze zie: "Aanwijzingen voor gebruik in de klas").
4. *Oefeningen* met eenvoudige woorden (éénlettergrepi- en eenvoudige tweelettergrepi-ge woorden).
De oefeningen moeten met bewust gebruikmaking van de geleerde spellingkennis gemaakt worden. Dit kan door de groeikaart, waarop het geleerde is vastgelegd steeds erbij te gebruiken. Ook is het verstandig om de leerling regelmatig te laten verbaliseren waarom hij voor deze schrijfwijze heeft gekozen.
Tijdens de oefeningen kunnen ook desgewenst aantekeningen gemaakt worden op het steunkaartje.
5. *Controledictee*
Doel is om na te gaan of deze spellingcategorie beheerst wordt.
Afname: bied de woorden aan in een zin en laat alleen het woord opschrijven. Het steunkaartje mag tijdens het dictee niet gebruikt worden.
Beoordeling: het controledictee bestaat uit 14 woorden waarvan er 4 niet tot de geoefende categorie behoren. Deze 4 woorden tellen niet mee in de beoordeling. Van de overige 10 woorden moet 80% goed geschreven worden om van voldoende beheersing te kunnen spreken.
Blijkt uit het dictee, dat dit niveau beheerst wordt, kan overgegaan worden naar het instapdictee van het tweede niveau van de categorie.

6. Oefeningen met *meerlettergrepige* woorden.
Er wordt gestart met het blad waarop de betreffende aanpak weergegeven staat. Geef nu voorbeelden met meerlettergrepige woorden om te laten zien hoe het lettergroepwoord nu gebruikt wordt. Op het steunkaartje kunnen als aanvullingen voorbeelden e.d. ingevuld worden. De werkwijze is verder gelijk aan de beschrijving bij 4 (oefeningen met eenvoudige woorden).
7. *Controledictee*: zie onder 5.
8. *Categorieën door elkaar*
Dit onderdeel komt aan het eind van dit programmadeel.
De voorgaande categorieën van de lettergroepwoorden worden door elkaar geoefend. Dit herhalingsdeel wordt afgesloten met een controledictee.
9. *Aanvullende didactische aanwijzingen*
De klankclusters zoveel mogelijk als één geheel oefenen, zowel auditief (b.v. rijmoefeningen) als visueel-motorisch (b.v. schrijven, kleuren van de lettercluster, onderstrepen).
Bij de kleefletters vooral veel aandacht besteden aan de visuele inprenting.